

ΑΣΕΠ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 2009

Κλάδος: ΠΕ 34 Ιταλικής Φιλολογίας

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

Ερώτημα 1ο:

α) 4A: 10',

2B: produzione orale (παραγωγή προφορικού λόγου),

3B: comprensione scritta (κατανόηση γραπτού λόγου),

1C: domande aperte (ερωτήσεις ανοιχτού τύπου),

2D: a) dialogo tra gli studenti b) l'insegnante motiva gli studenti di parlare, cioè fanno il riassunto del testo autentico o discutono sul tema,

4D: l'allievo deve scrivere una composizione (80 -120 parole),

5D: a) Dialogo tra gli studenti b) Gli studenti parlano tutti a catena.

Οι παραπάνω απαντήσεις αποτελούν προσπάθεια να συμπληρωθούν τα κενά τα οποία υπήρχαν στο συγκεκριμένο σχέδιο μαθήματος προσαρμοσμένες ωστόσο, στο στυλ του εκπαιδευτικού που το πρότεινε και για τον λόγο αυτό είναι κατά αυτόν το γενικό τρόπο διατυπωμένες.

β) Το συγκεκριμένο σχέδιο μαθήματος όσον αφορά στην σαφήνεια, στην οργάνωση και στην συνάφεια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σε γενικές γραμμές ελλιπές. Συγκεκριμένα:

Σαφήνεια:

Στο συγκεκριμένο σχέδιο μαθήματος ενώ είναι επαρκώς σαφές το πως θα κατανεμηθεί η διδακτική ώρα (45') και πόσος χρόνος θα αφιερωθεί στις 4 δεξιότητες και σε αντίστοιχες δραστηριότητες, υπάρχει μια αοριστία ή καλύτερα μια γενικότητα στην διατύπωση όλων των στόχων. Έτσι αντί του στόχου 'κατανόηση γραπτού λόγου' θα ήταν ορθό να υπάρχει ένας στόχος πιο σαφής όπως 'να ελεγχθεί η δυνατότητα των μαθητών να κάνουν επιλεκτική ανάγνωση σε ένα κείμενο σχετικό με ταξιδιωτικούς προορισμούς και η ικανότητα τους να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες σε αυτό'. Αντίστοιχα, θα έπρεπε να αντικατασταθούν όλοι οι γενικά διατυπωμένοι στόχοι του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος με άλλους, οι οποίοι θα έπρεπε να περιγράφουν λεπτομερώς τί θα μπορεί να

κάνει ο μαθητής.

Ένα άλλο σημείο στο οποίο παρατηρείται ασάφεια, είναι στην περιγραφή των δραστηριοτήτων. Αναφέρεται στο σχέδιο μαθήματος το είδος της δραστηριότητας, π.χ. 'πολλαπλής επιλογής' κλπ, δε διευκρινίζεται όμως από τον εκπαιδευτικό αν θα είναι σχετικές με το αυθεντικό κείμενο. Δεν καθορίζεται επομένως, στο σχέδιο μαθήματος αν υπάρχει κάποια συμπληρωματική φωτοτυπία -πέραν αυτής του κειμένου- η οποία θα περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες με τα αντίστοιχα ερωτήματα, τα οποία θα πρέπει οι μαθητές να συμπληρώσουν ή να απαντήσουν, ούτε από πόσα ερωτήματα θα αποτελείται η κάθε δραστηριότητα, ώστε να είναι σαφές πόσος χρόνος θα αφιερωθεί σε κάθε μια και επομένως αν φτάνει ο προβλεπόμενος χρόνος για αυτές. Το ίδιο ισχύει και στις δραστηριότητες παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου όπου η διατύπωση "έκθεση μιας περιγραφής", "ανοιχτός διάλογος" κ.ο.κ., είναι και πάλι ασαφής και πολύ γενικευμένη δεδομένου ότι δεν διευκρινίζεται το θέμα το οποίο θα κληθούν οι μαθητές να πραγματευτούν, τόσο γραπτά όσο και προφορικά. Να υπογραμμιστεί ωστόσο, πως γίνεται με σαφή τρόπο η περιγραφή της διεξαγωγής κάθε μιας δραστηριότητας και ο ρόλος που έχει σε κάθε μια από αυτές ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές, πχ *'ο καθηγητής ρωτάει και οι μαθητές απαντούν'*.

Οργάνωση:

Με μια πρώτη ματιά θα έλεγε κανείς πως είναι ένα σχέδιο μαθήματος με αρκετά καλά οργανωμένες τις φάσεις που το διέπουν, με καθορισμένους χρόνους, διατυπωμένους γενικούς στόχους και αντίστοιχες δραστηριότητες. Ωστόσο, παρατηρώντας το καλύτερα γίνεται αντιληπτό πως δεν περιλαμβάνει κάποια από τα βασικά γνωρίσματα ενός σχεδίου μαθήματος γεγονός που θα δημιουργούσε πρόβλημα σε κάποιον εκπαιδευτικό σε περίπτωση που θα έπρεπε να αντικαταστήσει τον συγκεκριμένο καθηγητή που σχεδίασε το μάθημα αυτό.

Συγκεκριμένα, απουσιάζουν το ΠΟΥ, δηλαδή ο τόπος όπου διεξάγεται το μάθημα (π.χ. σχολική αίθουσα) το ΠΟΙΟΣ δηλαδή ποιοι είναι οι μαθητές, πόσοι είναι, τι χαρακτηριστικά έχουν (ζωηροί, αδιάφοροι κ.λ.π.), ΤΙ, δηλαδή σε ποιο επίπεδο γλωσσομάθειας ανήκουν σύμφωνα με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς καθώς επίσης και τι είδους εποπτικά-οπτικοακουστικά μέσα θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος (π.χ. πίνακας, φωτοτυπία με κείμενο και δραστηριότητες, cd).

Μια ακόμη παράλειψη είναι αυτή του προβλεπόμενου πεντάλεπτου κατά την έναρξη του μαθήματος, γνωστό από την ξένη βιβλιογραφία σαν προθέρμανση (warm-up) ή 'εμπλοκή-ένταξη' (engage). Πρόκειται για ένα στάδιο απαραίτητο πριν ξεκινήσει κανονικά το μάθημα,

κατά τη διάρκεια του οποίου ο καθηγητής δημιουργεί ένα κίνητρο για τους μαθητές του (π.χ. διαβάζοντας τον τίτλο του κειμένου, δείχνοντας φωτογραφίες σχετικές με το κείμενο και παρακινώντας τους να μιλήσουν για θέματα ανάλογα) με στόχο να τραβήξει το ενδιαφέρον τους, να ανακινήσει προηγούμενες γνώσεις τους, να τους εμπλέξει σε μια μικρή συζήτηση σχετική με το μάθημα που θα ακολουθήσει και έτσι να παρακολουθήσουν και να αφομοιώσουν καλύτερα τα όσα θα ειπωθούν στο μάθημα.

Δεν περιγράφεται, επίσης, στο σχέδιο μαθημάτων αν θα γίνει κάποιο 'εσωτερικό διάλλειμα' διάρκειας 2 ή 3 λεπτών για να χαλαρώσουν οι μαθητές, ούτε αν θα δωθεί κάποια εργασία για το σπίτι, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στον κάθε μαθητή δουλεύοντας-μελετώντας μόνος του, να μάθει πως να μαθαίνει, να αυτονομηθεί και να αναγνωρίσει την αξία της ξένης γλώσσας. Να τονιστεί ακόμη πως το μάθημα κλείνει κάπως απότομα, χωρίς δηλαδή να γίνει μια μικρή εισαγωγή για το τι θα ακολουθήσει στο επόμενο μάθημα, αλλά και χωρίς να προβλεφθεί μια δραστηριότητα ώστε να τελειώσει το μάθημα με τρόπο αισιόδοξο, χαρούμενο.

Σχετική παράλειψη όσον αφορά στην οργάνωση του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος, είναι αυτή της ύπαρξης μιας εναλλακτικής δραστηριότητας, η οποία προβλέπεται σε περίπτωση που υπάρξει περίσσεια χρόνου και να μην έρθει έτσι σε αμηχανία ο εκπαιδευτικός στην προσπάθεια του να βρει κάτι να κάνει την τελευταία στιγμή.

Σε πρόβλημα οργάνωσης μπορεί να αποδωθεί η κατανομή του χρόνου που ορίζεται για τις δραστηριότητες τόσο της παραγωγής γραπτού λόγου όσο και της παραγωγής προφορικού λόγου. Τα 10 λεπτά που προβλέπονται αντίστοιχα για τις παραπάνω δεξιότητες είναι πολύ λίγα και πιεστικά ώστε να μιλήσουν όλοι οι μαθητές με άνεση χρόνου ή ακόμη και για να συντάξουν ορθά μία έκθεση.

Τέλος, η σειρά των δραστηριοτήτων είναι οργανωμένη με τρόπο που ίσως δημιουργήσει πρόβλημα στην καλή διεξαγωγή του μαθήματος. Συγκεκριμένα, είθισται να υπάρχει μια λογική στη διαδοχή των δραστηριοτήτων, γεγονός που σημαίνει πως στην αρχή του μαθήματος μπαίνουν οι δύσκολες δραστηριότητες που απαιτούν σκέψη όπως, για παράδειγμα, η παραγωγή γραπτού λόγου -η οποία στην παρούσα περίπτωση προβλέπεται για το τελευταίο δεκάλεπτο του μαθήματος- ή η κατανόηση κειμένου. Στο τέλος συνήθως ακολουθούν οι πιο εύκολες και 'χαλαρές' δραστηριότητες. Δραστηριότητες δηλαδή, στις οποίες μπορούν να ανταπεξέλθουν οι μαθητές με σχετική ευκολία όταν είναι πλέον κουρασμένοι. Με την ίδια λογική, για την αρχή του μαθήματος προβλέπονται οι πιο 'ήσυχες δραστηριότητες', για παράδειγμα, ανάγνωση ενός κειμένου και έπειτα οι πιο 'ζωντανές' όπως αυτή της παραγωγής προφορικού λόγου, γιατί δημιουργείται ένα κλίμα έντονο μέσω της συζήτησης και είναι ιδιαίτερα δύσκολο να επιβληθεί η τάξη και η ησυχία

ώστε οι μαθητές να ασχοληθούν έπειτα με την κατανόηση ενός κειμένου ή με την παραγωγή γραπτού λόγου.

Συνάφεια:

Αναφορικά με την συνάφεια, θεωρείται πως ένα καλό σχέδιο μαθήματος πραγματεύεται ένα θέμα -στην συγκεκριμένη περίπτωση, σύμφωνα με την 12η ενότητα του ΑΠΣ, τον τουρισμό- σε όλες ή σε κάποιες από τις 4 δεξιότητες και σε καμιά περίπτωση δεν τίθεται διαφορετικό θέμα για την παραγωγή προφορικού λόγου και άλλο για την κατανόηση προφορικού κλπ.

Στο συγκεκριμένο σχέδιο μαθήματος ωστόσο, περιγράφεται μόνο στην παραγωγή προφορικού λόγου πως θα υπάρξει 'συζήτηση σχετική με το θέμα του αυθεντικού κειμένου'. Οι υπόλοιπες δραστηριότητες είναι πολύ γενικά διατυπωμένες και επομένως, δεν είναι σαφές ποιο θέμα πραγματεύονται. Ίσως πρόκειται για δραστηριότητες άσχετες με το κείμενο ή απλά θεωρείται από τον εκπαιδευτικό δεδομένο ότι θα είναι σχετικές με το θέμα και για τον λόγο αυτό δεν το αναφέρει.

Σίγουρα, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το τέλειο σχέδιο μαθήματος δεν υπάρχει. Ωστόσο η σαφήνεια, η οργάνωση, η συνάφεια, η ποικιλία και η ευελιξία είναι συστατικά που σε συνδυασμό με την εμπειρία ενός εκπαιδευτικού μπορούν να συνθέσουν ένα πολύ καλό σχέδιο μαθήματος.

c) Αυτό το σχέδιο μαθήματος συνδέεται με την 12η ενότητα του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (Α.Π.Σ.) κατ'αρχήν ως προς την θεματική ενότητα που αφορά τον τουρισμό, διάρκεια, ποιότητα κ.λ.π., δεδομένου ότι προβλέπεται η χρήση ενός σχετικού με αυτό το θέμα αυθεντικού κειμένου, με τίτλο 'Visitare Bologna:informazioni e piccola guida'. Είναι σαφές ότι, τουλάχιστον στην παραγωγή προφορικού λόγου και πιθανότατα στην κατανόηση γραπτού λόγου, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να εντρυφήσουν σε αυτό το θέμα και να ασχοληθούν εκτενέστερα.

Όσον αφορά στα γλωσσικά μέσα που αναφέρονται από το ΑΠΣ δηλ. *condizionale presente, futuro anteriore, 'forma atona del pronome+dispiacere+infinito'*, δεν ορίζεται στο σχέδιο μαθήματος αν θα υπάρξει κάποια αναφορά σε κάποιο από τα παραπάνω γραμματικά φαινόμενα με μορφή σύντομης παρουσίασης, επανάληψης ή δραστηριότητας. Ωστόσο, όταν θα κληθούν οι μαθητές να παράγουν προφορικό λόγο και να μιλήσουν για το που θα ήθελαν να ταξιδέψουν ή να εκφράσουν δυσαρέσκεια για κάποιο τουριστικό προορισμό τότε η χρήση των παραπάνω γραμματικών φαινομένων είναι δεδομένη. Κάτι τέτοιο συμβαίνει γιατί εφαρμόζεται η επικοινωνιακή προσέγγιση στην ξένης γλώσσας, η

οποία ξεφεύγει από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας της γραμματικής. Μέσα από μια πραγματολογική προσέγγιση θα καταγραφεί σαν πραγμάτωση πράξης λόγου για παράδειγμα 'έκφραση δυσαρέσκειας για ένα τουριστικό προορισμό' και όχι αυτό που θα κατέγραφε η παραδοσιακή γραμματική σαν 'forma atona del pronome+dispiacere+infinito'. Άρα, αυτό που προέχει είναι οι επικοινωνιακές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι μαθητές σε αυτήν την διδακτική ώρα και τα ενδεδειγμένα γλωσσικά μέσα που θα χρησιμοποιήσουν σε αυτές τις συγκεκριμένες συνθήκες επικοινωνίας, μετατοπίζοντας έτσι το ενδιαφέρον για το γλωσσικό σύστημα και τη λειτουργία του από την πρωτεύουσα θέση που κατείχε στον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας.

Τέλος, να τονιστεί το γεγονός ότι μία διδακτική ενότητα και επόμενως, σε αυτήν την περίπτωση η 12η ενότητα, σύμφωνα με το ΑΠΣ δεν καλύπτεται σε μία διδακτική ώρα αλλά περίπου σε 10 διδακτικές ώρες.

Ερώτημα 2ο:

a) Με αφορμή το συγκεκριμένο αυθεντικό κείμενο με τίτλο 'Visitare Bologna:informazioni e piccola guida' και σε συνδυασμό με τη 12η ενότητα του ΑΠΣ με θεματική ενότητα τον τουρισμό, τη διάρκεια, την φιλοξενία κ.λ.π., γίνεται από τον καθηγητή ξένης γλώσσας πρόταση για ένα διαθεματικό σχέδιο εργασίας. Το θέμα που προέκυψε έχει τίτλο "Firenze: citta' di arte e storia" και η παράδοση του project προβλέπεται να γίνει σε ένα μήνα. Η υλοποίηση του μπορεί να επιτευχθεί πέρα από την συνεργασία με το καθηγητή της ξένης γλώσσας και με τους καθηγητές της πληροφορικής, της ιστορίας και της γεωγραφίας. Να σημειωθεί εδώ πως ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε ένα διαθεματικό σχέδιο εργασίας είναι οργανωτικός, συντονιστικός και συμβουλευτικός. Λειτουργεί σαν πόλος επικοινωνίας, κινητοποιεί και στηρίζει τους μαθητές τους και δεν σταματά να δίνει νόημα και συνοχή στις προσπάθειες των μαθητών του.

Οι φάσεις που ακολουθεί ένα διαθεματικό σχέδιο εργασίας είναι:

1. Ο προβληματισμός,
2. Η κατανομή σε ομάδες,
3. Η διεξαγωγή των δραστηριοτήτων και
4. Η αξιολόγηση

Στην πρώτη φάση, αυτήν του προβληματισμού, οι μαθητές με αφορμή το αυθεντικό κείμενο και την ενθάρυνση του εκπαιδευτικού προτείνουν- υπό μορφής καταιγισμού ιδεών (brainstorming)- λέξεις, ιδέες, προτάσεις οι οποίες τους έρχονται στο μυαλό σχετικά με την

Ιταλία και τουριστικούς προορισμούς. Αφού γραφούν όλα όσα ειπωθούν στον πίνακα, τότε καταλήγουν στο θέμα το οποίο ενδιαφέρει και αρέσει περισσότερο στους μαθητές και με το οποίο θέλουν να ασχοληθούν. Σε αυτήν την περίπτωση, όπως έχει ήδη αναφερθεί- το θέμα είναι “Firenze: citta' di arte e storia”.

Στην συνέχεια οι μαθητές κατανέμονται σε ομάδες, αν για παράδειγμα πρόκειται για μια τάξη 20 παιδιών, τότε χωρίζονται σε 4 ομάδες των 5 ατόμων. Η επόμενη φάση απαιτεί την κατανομή και διεξαγωγή των δραστηριοτήτων. Σε αυτή τη φάση γίνεται η συλλογή, η επεξεργασία δεδομένων και η σύνταξη του διαθεματικού σχεδίου εργασίας. Έτσι, κάποιος/οι από την ομάδα αναλαμβάνουν να εντοπίσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο, στον τύπο, σε σχετική βιβλιογραφία. Άλλα μέλη της ομάδας θα έρθουν σε επαφή με τους καθηγητές ιστορίας, πληροφορικής και γεωγραφίας για να πληροφορηθούν σχετικά με το που θα βρουν φωτογραφικό υλικό, χάρτες και βιβλιογραφία, κάποιιοι θα αναλάβουν να συντάξουν την εργασία και ένα μέλος, ο συντονιστής συνήθως της ομάδας, θα την παρουσιάσει. Για την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας ορίζονται διαλείματα ανατροφοδότησης. Στην συγκεκριμένη περίπτωση προβλέπονται δύο συναντήσεις σε διάστημα περίπου δύο εβδομάδων από την ημέρα που ορίστηκε το θέμα του project, ώστε να ελεγχεί ή να απορριφθεί το υλικό που συλλέχθηκε, να εντοπιστούν και να λυθούν τυχόν προβλήματα σχετικά με το θέμα ή ακόμη και με την συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας, να γίνει η σύνταξη της εργασίας και μια πρόβα της παρουσίασής της.

Πριν το στάδιο της αξιολόγησης, γίνεται η παρουσίαση της εργασίας από τον συντονιστή κάθε ομάδας στα ιταλικά, μπροστά σε όλη την τάξη και στον εκπαιδευτικό. Ο καθηγητής διορθώνει, επαινεί και τέλος αξιολογεί (ετεροαξιολόγηση) ισάξια όλα τα μέλη της κάθε ομάδας αφού πρόκειται για προϊόν συνεργασίας. Άλλωστε αυτό που μετράει είναι η διαδικασία και όχι το προϊόν. Αξιολόγηση γίνεται βέβαια και από τους μαθητές προς τους συμμαθητές τους, αφού εκφράζουν και αυτοί με την σειρά τους τις διαφωνίες τους, τα επιχειρήματα τους και κάνουν κριτική όσο το δυνατόν στην ιταλική γλώσσα. Η όλη διαδικασία της παραγωγής μιας συνθετικής εργασίας βέβαια βοηθά τους μαθητές να αξιολογήσουν τον εαυτό τους (αυτοαξιολόγηση) να εντοπίσουν τις αδυναμίες και δυνατότητές τους στην ξένη γλώσσα, τη βελτίωση τους και γενικότερα την πορεία τους από την αρχή ως το τέλος της σχολικής χρονιάς (portfolio).

b) Το διαθεματικό σχέδιο εργασίας στην ξένη γλώσσα έχει σαφώς διατυπωμένους στόχους σε επίπεδο στάσεων, ικανοτήτων και γνώσεων.

Το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας αποτελεί κίνητρο ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης της ξένης γλώσσας οι αδύναμοι ή οι αδιάφοροι μαθητές, ενώ

ταυτόχρονα δίνει τη δυνατότητα να βελτιωθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών.

Λόγω του διεπιστημονικού και καθαρά μαθητοκεντρικού χαρακτήρα που έχει το project, καλύπτει ευρύτερους τομείς γνώσεων, ενώ παράλληλα καθιστά τους μαθητές υπεύθυνους για την απόκτηση της δικής τους γνώσης. Παρέχει στους μαθητές ερεθίσματα ώστε να ανακαλύψουν τις ικανότητες τους, να εφαρμόσουν τις υπάρχουσες γνώσεις τους και τις δεξιότητες τους, να εκφραστούν, να δημιουργήσουν, να αυτενεργήσουν.

Με την παραγωγή του παραπάνω project οι μαθητές χρησιμοποιούν όλες τις γλωσσικές δεξιότητες (scrivere, parlare, ascoltare, leggere) και υποδεξιότητες και επιπλέον, αποκτούν ερευνητικές και μεθοδολογικές ικανότητες με τη χρήση ποικίλων πηγών (διαδίκτυο, βιβλιοθήκη). Συγκεκριμένα, μαθαίνουν να εντοπίζουν πληροφορίες στην ιταλική γλώσσα σχετικές με την ιστορία της Φλωρεντίας, να κρατούν σημειώσεις, να κάνουν περίληψη ή παράφραση όπου χρειαστεί και να συντάσσουν στα ιταλικά μια εργασία, έχοντας επεξεργαστεί τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να παρουσιάζουν στα ιταλικά την εργασία τους σε κοινό, να επιχειρηματολογήσουν και να δικαιολογήσουν τις επιλογές τους ή και να ασκήσουν κριτική στους συμμαθητές τους.

Μέσω των διαθεματικών σχεδίων εργασίας ο μαθητής συνειδητοποιεί την αξία και τη δημιουργική χρήση της γλώσσας καθώς και τη διαπολιτισμική της διάσταση. Με λίγα λόγια, οι μαθητές αυτονομούνται, επιλέγοντας μόνοι τους τον τρόπο, τη διαδικασία, με την οποία θα μάθουν την ιταλική γλώσσα. Τους δίνεται η δυνατότητα να 'βγάλουν' τη γνώση έξω από την τάξη και να 'φέρουν' την ζωή εκτός σχολείου μέσα στην τάξη, να μάθουν πως να μαθαίνουν την ξένη γλώσσα αλλά και να την μαθαίνουν μέσα από την πράξη.